

Udviklingsminister Christian Friis Bach
Asiatisk Plads 2
1448 København K

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 16.01.2012
J.NR. 540.20/26577

Kære Christian Friis Bach!

Tak for din telefoniske henvendelse til mig fredag eftermiddag, hvorunder du oplyste blandt andet, at du var blevet orienteret om den indrapportering til Rigsrevisionen af en såkaldt C-sag, som Udenrigsministeriet har foretaget i efteråret 2011.

Du har ligeledes drøftet sagen telefonisk fredag eftermiddag med formanden for bestyrelsen for Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, ambassadør Ole Lønsmann Poulsen, og formanden for bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder, overlæge Ole Hartling.

Du har bedt om en orientering om sagen. Jeg drøftede sent fredag eftermiddag sagen med de to bestyrelsesformænd, som jeg løbende har været i tæt kontakt med, herunder i løbet af weekenden. Der er på baggrund af telefonsamtalerne tre centrale forhold, som må præciseres fra starten.

For det første er det meget væsentligt at fastslå, at der intet grundlag er for at antage, at der har været tale om uregelmæssigheder i forbindelse med anvendelse af bistandsmidler eller øvrige bevillinger fra Udenrigsministeriet og andre donorer. Der er tale om, at projekttab ikke er blevet udgiftsført i de relevante regnskabsår. Det betyder, at centerets samlede regnskab i en længere årrække ikke har været retvisende. Det er stærkt kritisabelt, men der er ikke tale om anvendelse af projektbevillinger til uvedkommende formål. Ingen har i øvrigt opnået, eller søgt at opnå, nogen form for personlig vinding.

For det andet reagerede instituttet prompte og med inddragelse af alle relevante instanser, da vi fik færten af fejl i årsregnskaberne. En intern undersøgelse blev iværksat 10. marts 2011. Udenrigsministeriet blev orienteret 11. april 2011. Centerbestyrelsen blev orienteret 12. april 2011. Rigsrevisionen blev orienteret 13. april 2011. Rigsrevisor drøftede sagen med formanden for centerbestyrelsen 5. maj 2011. Instituttet anmodede 15. juni 2011 PricewaterhouseCoopers om bistand til at kontrollere oprydningen. Der har

hele vejen igennem været fuld åbenhed om sagen over for Udenrigsministeriet og Rigsrevisionen, som har været tæt inddraget i oprydningsarbejdet.

For det tredje har instituttet siden foråret 2010 arbejdet systematisk med at styrke de interne forretningsgange og procedurer for at forbedre instituttets økonomistyring. Institutet har således i efteråret 2010 med bistand fra PricewaterhouseCoopers gennemført en analyse af økonomistyringen i instituttet, hvorefter en række initiativer er iværksat og gennemført, mens andre fortsat står foran os. Der fokuseres på en sund økonomistyringskultur, ligesom øgede ressourcer og kompetencer løbende er tilvejebragt.

Du har i sagens natur ikke haft mulighed for at følge sagen siden marts 2011, og selv om du først sent er blevet gjort opmærksom på sagen, så har der været taget godt fat om den fra starten. Det er en alvorlig sag, men den er håndteret fuldstændig efter bogen og med inddragelse af alle relevante instanser.

Oprydningen i sagen

Den 10. marts 2011 blev jeg orienteret om, at der tilsyneladende var problemer med den regnskabsmæssige behandling af udestående fordringer og tab knyttet til en række projekter. Administrationen kom omkring ultimo februar 2011 på sporet af en række uregelmæssigheder, som i parentes bemærket senere viste sig at strække sig helt tilbage til 1997. Jeg iværksatte øjeblikkeligt en intern undersøgelse, som efter cirka tre uger blotlagde, at en række tab på projekter ikke var blevet regnskabsført i de relevante regnskabsår.

I første fase af oprydningen indtil juni 2011 var der fokus på gennemgang af en række konkrete projekter, men i slutningen af juni besluttede jeg efter rådgivning fra PricewaterhouseCoopers at iværksætte en bredere og tilbunds gående undersøgelse. Institutets og centerets medarbejdere har således i løbet af 2011 gennemgået samtlige igangværende projekter med bevægelser i 2011 samt projektrelaterede balanceposter.

Det har efter gennemførelsen af dette betydelige oprydningsarbejde, der har strakt sig fra marts 2011 til oktober 2011 vist sig, at der er i perioden 1997-2008 på 14 forskellige projekter opstået tab på i alt 3,2 mio. kr. Tabene er hver for sig ikke usædvanlige, da der er tale om manglende betaling af tilgodehavender, valutakurstab og merforbrug navnlig af arbejdstid. Der er ikke siden skjult yderligere tab, men de gamle tab forblev beklageligvis skjulte, indtil sagen blev afdækket internt i marts 2011.

Når jeg tør fastslå, at der ikke er tale om anvendelse af midler til andet end bevilgede formål, skyldes det, at mine medarbejders gennemgang af instituttets økonomi har været revideret af PricewaterhouseCoopers og Rigsrevisionen. Jeg besluttede, så vidt jeg husker i maj 2011, at den interne gennemgang af økonomien skulle underkastes ekstern revision, således at vi opnåede sikkerhed netop for, at modtagne bevillinger ikke var anvendt til uvedkommende formål. PricewaterhouseCoopers blev derfor, da tiden var moden dertil, kontaktet 15. juni 2011 med henblik på at kontrollere oprydningen.

PricewaterhouseCoopers rådede mig i slutningen af juni til at udvide undersøgelsen, som derefter afsluttedes i oktober 2011. PricewaterhouseCoopers var, bortset fra en enkelt korrektion, enig i mine medarbejders opgørelser samt værdiansættelser. PricewaterhouseCoopers gennemgang blotlagde ikke tilfælde af anvendelse af midler til uvedkommende formål.

Rigsrevisionen har fulgt sagen tæt under hele processen. Efter orienteringen 13. april 2011 og formandens frokost med rigsrevisor 5. maj 2011, gik Rigsrevisionen tæt ind i sagen dels i forbindelse med et møde i slutningen af maj 2011, dels i forbindelse med den videre planlægning af oprydningsarbejdet i slutningen af juni 2011. I forbindelse med den årlige revision, der hen over årsskiftet 2011-2012, og som i denne omgang har været særlig omfattende, har Rigsrevisionen i sagens natur haft adgang til al materiale.

Rigsrevisionens skriftlige beretning foreligger endnu ikke, men på møde i torsdags 12. januar 2012 orienterede Rigsrevisionen mig mundtligt om sine hovedkonklusioner. Rigsrevisionen bekræftede direkte adspurgt, at der ikke var konstateret tilfælde af anvendelse af midler til uvedkommende formål. Jeg er ikke bekendt med, hvordan Rigsrevisionen vil formulere sig på skrift, men på mødet blev det udtrykt på den måde, at der ikke var konstateret tegn på, at instituttet i de enkelte projekter havde "snydt på vægten".

Det er med meget betydelig beklagelse, ja reelt bestyrtelse, at jeg har bevidnet optrevlingen af denne sag med tråde 14 år tilbage i tiden. Jeg finder imidlertid trøst i det forhold, at det var instituttets nuværende medarbejdere, der opdagede fejlene og omgående gjorde anskrig, ligesom det er beroligende, at hverken PricewaterhouseCoopers eller Rigsrevisionen som sagt har haft anfægtelser over for oprydningsarbejdet eller fundet tab, som instituttets interne undersøgelse ikke allerede havde identificeret.

Inddragelsen af Udenrigsministeriet og Rigsrevisionen

Jeg forstod vores telefonsamtale i fredags således, at Udenrigsministeriet indberettede sagen til Rigsrevisionen efter modtagelsen af PricewaterhouseCoopers notat af 18. oktober 2011, og at det skyldtes beskrivelsen af tilsyneladende bevidst parkering af tab. Jeg forstod desuden, at du gerne havde set, at instituttet havde offentliggjort sagen efter modtagelsen af PricewaterhouseCoopers notat af 18. oktober 2011.

Både jeg og de to formænd anerkender, at sagen kunne have været offentliggjort tidligere, men hverken Udenrigsministeriet, Rigsrevisionen eller centerbestyrelsen har stillet forslag om at offentliggøre sagen. Bestyrelsen vedtog at indføre en note i årsregnskabet for 2010. Vi har fokuseret på at rydde op og afvente Rigsrevisionens tilbagemelding på udført revision

Vi støtter gerne udviklingen af større åbenhed om sager af denne art, hvorfor vi har besluttet i dag at offentliggøre dette brev på instituttets hjemmeside. Det kan i øvrigt tjene som en passende markering af, at oprydningsarbejdet er afsluttet.

Jeg må imidlertid minde om, at PricewaterhouseCoopers notat ikke var en start, men snarere en foreløbig afslutning på oprydningen. Det var ikke PriceWaterhouseCoopers, der blotlagde forholdene, og det var i oktober 2011 ingen nyhed, at projekttab havde været parkeret i strid med alle standarder. Det var netop den skjulte parkering af tabene, der havde vanskeliggjort opdagelsen og oprydningen.

Udenrigsministeriet og Rigsrevisionen blev endvidere som nævnt orienteret om sagen tilbage i april 2011, ligesom jeg naturligvis har forelagt sagen for bestyrelsen for Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, der har ansvaret for centerets årsregnskab. Formanden for centerbestyrelsen tog umiddelbart efter at være informeret om sagen kontakt til både rigsrevisor og Udenrigsministeriet. Jeg er ikke bekendt med, hvorfor Udenrigsministeriet først har indberettet sagen til Rigsrevisionen i efteråret.

Under hele undersøgelsesfasen har jeg været i løbende kontakt med såvel centerets som instituttets bestyrelsesformand, ligesom sagen har været drøftet i centerbestyrelsen i 12. april 2011, 21. juni 2011, 27. september 2011 og senest 13. december 2011. Centerbestyrelsen har således fulgt sagen tæt samt støttet det krævende arbejde med at rydde op i fejl begået over en periode på 14 år.

Rigsrevisionen var meget grundigt orienteret om og inddraget i sagen længe før ministeriets indberetning i efteråret 2011. Blandt andet havde centerets bestyrelsesformand den 5. maj 2011 et længere frokostmøde med rigsrevisor Henrik Otbo, hvorunder sagen blev drøftet. Der har været en meget tæt kontakt med Rigsrevisionens embedsmænd under hele undersøgelsesprocessen.

Rigsrevisionen bekræftede nu den 12. januar 2012 mundtligt over for mig, at den heller ikke havde grundlag for at anfægte mine medarbejderes oprydningsarbejde. Jeg kan derfor nu anse det tilbageskuende oprydningsarbejde for endeligt afsluttet.

Fremadrettede initiativer

Instituttet har navnlig siden foråret 2010 arbejdet systematisk med at styrke de interne forretningsgange og procedurer for at styrke instituttets økonomistyring. Jeg har, ligesom den øvrige ledelse, fokus på at sikre tilstedeværelsen af en sund økonomistyringskultur i instituttet. Instituttet har således i efteråret 2010 med bistand fra PricewaterhouseCoopers gennemført en analyse af økonomistyringen i instituttet, hvorefter en række initiativer er iværksat og gennemført, mens andre fortsat står foran os.

Dette arbejde er iværksat før denne sag blev opdaget, men det er åbenbart, at fokus på økonomistyring og regnskabsaflæggelse er skærpet som følge af sagen. Det er min opfattelse, at instituttet er på rette vej.

Da PricewaterhouseCoopers afsluttede gennemgangen af oprydningsarbejdet udtaltes i notat af 18. oktober 2011 blandt andet:

”Det er vores konklusion på baggrund af det udførte arbejde og vores stikprøvevise gennemgang heraf, at der er foretaget et grundigt oprydningsarbejde, og at der foreligger en fornuftig værdiansættelse af de igangværende projekter. Det er endvidere vores opfattelse, at der med de igangværende ændringer i de interne forretningsgange og procedurer, er sket en væsentlig forbedring, der bør tilsikre mod en gentagelse af de konstaterede fejl.”

Udenrigsministeriet har løbende været behjælpeligt med at afklare og drøfte forskellige forhold. Det gælder ikke mindst i forbindelse med de tilsynsbesøg, ministeriet har gennemført i 31. oktober 2011 og 3. november 2011 (KVA) samt 4. november 2011 (ØKO). I tilsynsrapporten gav ministeriet efterfølgende udtryk for det ”prisværdige arbejde” udført med oprydningen. Ministeriet har i forbindelse med tilsynet fået forelagt og deltaget i drøftelse af de iværksatte og påtænkte initiativer. Det samme gælder Rigsrevisionen, der har indgået i en konstruktiv dialog med instituttet om den vanskelige situation, denne sag har placeret instituttet i. Rigsrevisionens skriftlige rapport afventes i skrivende stund.

En sag som den foreliggende giver naturligvis anledning til betydelig refleksion og eftertænkning. En væsentlig indsats består i vedholdende at arbejde med tilstedeværelsen af en sund økonomistyringskultur, idet ingen forretningsgang eller procedure yder absolut sikkerhed mod fejl.

Der er i denne sag - som i så mange andre tilfælde - begået menneskelige fejl. For det første ved at undlade at afslutte projekter, selv om tab endeligt kunne konstateres. For det andet ved i forbindelse med afslutningen af årsregnskab at ompostere konstaterede tab til andre projekter - og endda i nogle tilfælde at flytte tabet fra projekt til projekt, herunder ved at parkere tab på fiktive projekter, hvis eneste formål har været at fungere som parkeringsplads for projekttab. Dermed er en økonomisk byrde skubbet ud i fremtiden, og de gamle projekttab må nu tabsføres i 2011-årsregnskabet.

Det er klart, at noget sådant aldrig burde være sket, og at det burde have været opdaget langt tidligere. Jeg må fokusere på nutiden og mit ansvar for i samarbejde med bestyrelsen at sikre de fornødne ressourcer og kompetencer til gennemførelse af de passende processer, nødvendige kontrolforanstaltninger, dækkende tilsyn og grundige revisioner, som er påkrævede for at undgå gentagelser af sådanne og andre graverende fejl.

Instituttet og centeret har således de seneste år gennemført en række initiativer til at forbedre økonomistyring og regnskabsafklæggelse. Instituttets administration er ved at gøre status over indsatsen i 2011 med henblik på at præcisere og planlægge arbejdet i 2012 i lyset også af Rigsrevisionens kommende rapport. Udenrigsministeriet vil snarest blive nærmere orienteret om status for dette arbejde.

---ooo0ooo---

Jeg håber denne redegørelse kan danne grundlag for en nærmere drøftelse på det møde, vi i fredags aftalte at afholde snarest. Såfremt jeg i mellemtiden kan bidrage med yderligere oplysninger eller lignende, står jeg naturligvis til rådighed.

Formændene for centerets og instituttets bestyrelser er bekendt med indholdet af dette brev, som de har tilsluttet sig.

Rigsrevisionen modtager en kopi af dette brev.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen